

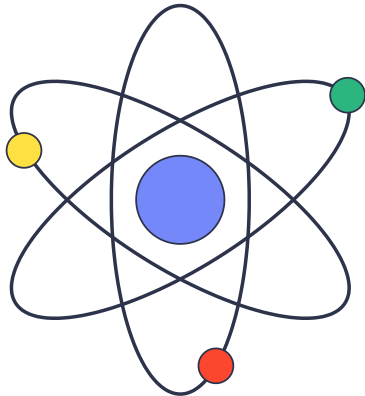
ZEKA TÜRLERİ

ÇOKLU ZEKÂ KURAMI VE ZEKÂ TÜRLERİ

Zekânın birden çok bileşenden oluştuğunu ileri süren Gardner kuramının temelinde, biyolojik ve kültürel boyutların yer aldığını savunmaktadır. Değişik öğrenme türlerinin, beynin değişik bölgelerinde gerçekleştiğini düşünmektedir. Biyolojik etkenlere ek olarak zekâ gelişiminin kültür ile ilişkili olduğun, kültürlerin değer verdiği zekâ türlerinin ve davranış biçimlerinin ise daha çok geliştiği ileri sürülmektedir. Gardner, bir özelliğin zekâ olabilmesi için dört ölçüt ileri sürmektedir: Bunlar, sembollerin olması, kültürün değer vermesi, mal yada hizmet üretmeye aracı olması ve problem çözebilmesidir (Bellenka, 1997).

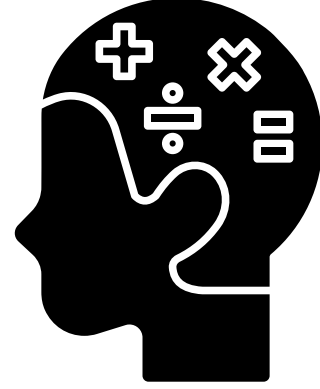
Gardner'in modeli, zekânın ne olduğu sorusuna daha geniş bir anlam kazandırmıştır. Gardner, geleneksel zekâ yaklaşımının öğrenciyi ortak bir ölçüte göre değerlendirmede yarattığı kolaylık açısından avantajlı olduğunu ancak öğrencinin güçlü ve zayıf noktalarını keşfetmede yararlı olmadığını belirtmektedir. Zekânın, bir birinden bağımsız olarak işleyen, sekiz bileşeni olduğunu ileri sürmekte ve bir etkinliğin aslında birkaç zekâ bileşeninin birlikte çalışması olduğunu belirtmektedir. Gardner (1993), Çoklu Zekâ Kuramında sekiz tür zekâdan söz etmektedir.

ZEKA TÜRLERİ

1. Linguistik Zeka

Linguistik zeka, dil ve sözcüklerle ilgili becerilere sahip olan bireylerin zeka türüdür. Bu türdeki bireyler, yazılı ve sözlü iletişimde başarılıdır, anlam ve sözcükler arasındaki ilişkileri kolaylıkla kurarlar. Yazarlar, şairler, gazeteciler ve hukukçular, linguistik zekaya sahip bireyler arasında sayılabilir.

2. Mantıksal-Matematiksel Zeka

Mantıksal-matematiksel zeka, sayılar ve mantıkla ilgili becerilere sahip olan bireylerin zeka türüdür. Bu türdeki bireyler, problem çözme ve analitik düşünme yeteneklerine sahiptirler. Matematikçiler, bilim insanları, mühendisler ve ekonomistler, mantıksal-matematiksel zekaya sahip bireyler arasında yer alır.

3. Müzikal Zeka

Müzikal zeka, müzikle ilgili becerilere sahip olan bireylerin zeka türüdür. Bu türdeki bireyler, müzik aletleri çalma, şarkı söyleme ve beste yapma gibi alanlarda başarılıdır. Müzisyenler, besteciler ve şarkıcılar, müzikal zekaya sahip bireyler olarak kabul edilir.

4. Görsel-Uzamsal Zeka

Görsel-uzamsal zeka, görsel ve uzamsal ilişkileri algılama ve yorumlama becerisine sahip olan bireylerin zeka türüdür. Bu türdeki bireyler, şekiller, renkler ve düzenlemeler konusunda başarılıdır. Mimarlar, ressamalar, heykeltıraşlar ve grafik tasarımcılar, görsel-uzamsal zekaya sahip bireyler arasında sayılabilir.

ZEKA TÜRLERİ

5. Beden-Kinestetik Zeka

Beden-kinestetik zeka, bedensel hareketlerle ilgili becerilere sahip olan bireylerin zeka türüdür. Bu türdeki bireyler, spor, dans ve fiziksel aktivitelerde başarılıdır. Sporcular, dansçılar ve aktörler, beden-kinestetik zekaya sahip bireyler olarak kabul edilir.

6. Sosyal (İçsel) Zeka

Sosyal zeka, kendi duygularını ve düşüncelerini anlama ve yönetme becerisine sahip olan bireylerin zeka türüdür. Bu türdeki bireyler, öz-farkındalık, öz-disiplin ve öz-motivasyon gibi alanlarda başarılıdır. Psikologlar, danışmanlar ve eğitimciler, sosyal zekaya sahip bireyler arasında yer alır.

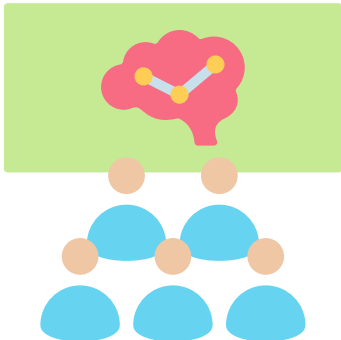
7. Kişilerarası Zeka

Kişilerarası zeka, başkalarının duygularını ve düşüncelerini anlama ve yönetme becerisine sahip olan bireylerdir

8. Doğa Zekası

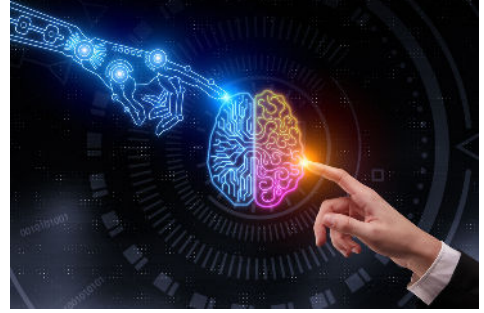
Doğa zekası, doğal dünya ile ilgili becerilere sahip olan bireylerin zeka türüdür. Bu türdeki bireyler, bitki ve hayvan türlerini tanıma, doğal olayları anlama ve doğayla uyumlu yaşama konularında başarılıdır. Biyologlar, çevre uzmanları ve tarım uzmanları, doğa zekasına sahip bireyler olarak kabul edilir.

EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMINDA UYGULAMALARI

Linguistik Zeka

Hikaye yazma, şiir ve deneme yazma, sözlü sunular ve tartışmalar gibi dil becerilerini geliştiren etkinliklerdir.

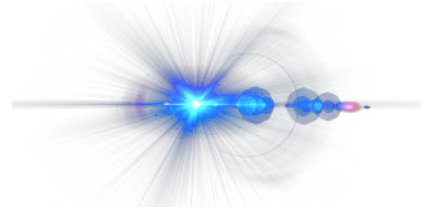

Mantıksal-Matematiksel Zeka

Problem çözme, deney yapma, veri analizi ve mantık oyunları gibi analitik becerileri geliştiren etkinliklerdir.

Müzikal Zeka

Müzik aletleri çalma, şarkı söyleme, beste yapma ve müzik dinleme gibi müzik becerilerini geliştiren etkinliklerdir

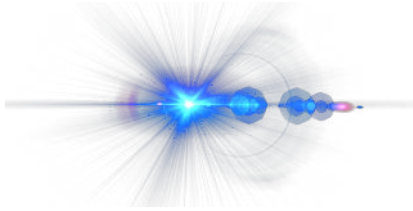
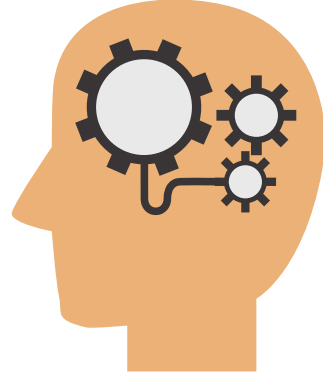
Görsel-Uzamsal Zeka

Resim çizme, model yapma, harita okuma ve fotoğrafçılık gibi görsel ve uzamsal becerileri geliştiren etkinliklerdir

EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMINDA UYGULAMALARI

Beden-Kinestetik Zeka

Spor, dans, drama ve el sanatları gibi bedensel hareketleri ve koordinasyonu geliştiren etkinliklerdir.

Sosyal (İçsel) Zeka

Günlük tutma, hedef belirleme, zaman yönetimi ve meditasyon gibi öz-farkındalık ve öz-düzenleme becerilerini geliştiren etkinliklerdir.

Kişilerarası Zeka

Grup çalışmaları, projeler, liderlik eğitimi ve toplum hizmeti gibi sosyal becerileri geliştiren etkinliklerdir.

Doğa Zekası

Doğa gezileri, çevre eğitimi, bitki ve hayvan gözlemi gibi doğayla ilgili becerileri geliştiren etkinliklerdir.

KAYNAKÇA

Bellanca, J. (1997). Active Learning Handbook for Multiple Intelligence Classrooms. USA: IRI/Skylight Training and Publishing Inc., 1-465.

Gardner, H. (1994). "Intelligences in Theory and Practice: A Response to Elliot W. Eisner, Robert J. Sternberg, and Henry K. Levin". Teachers College Record, Summer94", V.95:4, 576-584